

Худ.: Атанас Яранов

100 години от рождението на

**ПРОФЕСОР
ДИМИТЪР
АТАНАСОВ
ЯРАНОВ
(1909–1962)**

*„Дали ... съм могъл да извадя на яве хармонията,
която съществува в географските факти и взаимовръзки... ,
оставям да съдят сведущите.“*

Д. Яранов (1933)

Всяка наука има своите титани. И ако световната география има Александър фон Хумболт, българската има Димитър Яранов. Такива велики хора на научната мисъл Гьоте наричаше „Човек-академия“.

Хумболт доживя нечувана слава и признание и приживе беше признат за гений, но след смъртта му беше бързо забравен. Яранов, макар че живя много по-кратко, също създаде гениално творчество, но имаше незавидната съдба да стане жертва на професионална завист – тя го обрече още приживе на забрана и забрава.

„Търсете моята биография в трудовете ми.“ – беше казал пророчески Александър фон Хумболт. Това важи с пълна сила и за професор Димитър Яранов...

Изгрял подобно ярка звезда на хоризонта на българската наука, професор Димитър Яранов се превърна в комета, която остави незаличима диря.

Науката не е професия, а призвание, съдба. С живота и дейността си професор Димитър Яранов доказва тази истина. Той съчетаваше в себе си човешките добродетели с изключителна ерудиция и несломим творчески дух. И те го издигнаха толкова високо, че остана колос сред мъниците, които го изгониха от Софийския университет и от Българското географско дружество.

Цяло едно поколение географи не намери сили да се прибори с идеологическите догми, подклаждани от професионална немощ и позволи дълги години името и творчеството на професор Димитър Яранов да останат в забвение. И загуби – възможността да се развие, развивайки неговите идеи. Загуби и българската география, която беше лишена от възможността да се превърне във водеща европейска школа – идея, която професор Димитър Яранов осъществяваше по блестящ начин.

Докато една партия, сраснала се с държавата, не му забрани да се занимава с география! Но политическите присъди не могат да омъртвят творческия дух на големите учени. В случая с професор Димитър Яранов една наука беше оцетена, но спечели друга – българската геология. В нейното лоно той намери ново поприще за изява на неизчерпаемия си изследователски талант. Доказвайки както тясната връзка между науките за Земята, така и подминаваната в нашето объркано безвреме истина, че единствено професионализмът надделява над превратностите на историята.

Професор Димитър Яранов беше толкова голям, че и днес всяко сравняване с него се обезсмисля. Той остави блестящи идеи и творчество, което възвисява всеки, който се докосне до него. Съвременната българска география притежава това безценно наследство, което дори още не е оценила истински...

Днес, 100 години след рождението на професор Димитър Яранов, неговите творчески идеи отново се завръщат като комета на научния ни небосклон. Да не свеждаме глави с поглед, забит в дребното всекидневието, а да отправим взор към пътеводната светлина...